

Рецензия

от доц. Мариела Филипова, д-р

относно дисертационен труд на тема:

„МЕДИЦИНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЯ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ЦЕРВИКОАРТРОЗА“

представен от: Тамара Драган Аджийска

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област

на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт,

професионално направление 7.4. “Обществено здраве”

с научен ръководител: доц. Даниела Попова, доктор

Биографични данни: ТАМАРА ДРАГАН АДЖИСКА се дипломира като магистър през 2019 г в „Медицински университет “ – Плевен. До момента е назначена като асистент в Университет „Гоце Делчев” Щип, Република Северна Македония, Факултет по медицински науки, Катедра по физикална медицина и рехабилитация

Актуалност на дисертационният труд.

Артрозната болест представлява хронично заболяване на опорно-двигателния апарат, при което се наблюдава дегенерация на засегнатите тъкани.

Това заболяване се характеризира с разрушаване на ставния хрущял, при което се наблюдава образуване на нова тъкан в ръбовете на костите и сухожилната област. То има прогресиращо протичане и засяга значителна част от хората. Тези промени представляват част от процеса на остаряване на организма и в частност на опорно-двигателния апарат.

Предвид всичко това смятам, че темата на представения дисертационен труд е особено актуална и интересна.

Настоящата разработка е правилно структурирана, изложена в обем от 172 страници. В нея е включена и библиография общо 162 литературни източници, от които 32 на кирилица. Авторите са цитирани правилно в библиографията. Трудът е онагледен с 21 таблици, 7 диаграми и достоверен снимков материал. Налични са 4 приложения.

Литературният обзор е в обем от 62 страници и е разработен в пряка връзка с темата на проучването. Структуриран е правилно, според изискванията за този вид научни разработки. В съдържанието са обособени няколко подраздела, включващи характеристика, патофизиология и специфичен травматизъм и др.

Всичко това показва правилния научен подход на авторката към изучавания проблем и подпомага извеждането на работна теза.

Целта и задачите на докторския труд са формулирани ясно и точно, което осигурява систематизиран подход при провеждане на проучването. Организацията на изследването и контингента са добре прецизирани, като в процеса на проучването са формирани три групи. Общият брой на изследваните е 106 пациента. Проучването е осъществено за период от 3 години (2013-2015) в Рекреативен център – Университет „Гоце Делчев“ - Република Северна Македония. Проведени са общо 20 процедури на пациент.

Кинезитерапевтичният комплекс е изпълняван от трите групи, включва едни и същи активни упражнения.

Група А са изпълнявали методика на кинезитерапия, включваща лечебен масаж и аналитични упражнения. Дадени са им указания за самостоятелно изпълнение на упражненията след обедната почивка и препоръки за предпазване от получаване на рецидиви в домашни условия.

Програмата на група Б включва: методика на кинезитерапия; за намаляване на болката, по-добра релаксация на ригидната мускулатура и подобряване ставна подвижност класическият масаж се замества със

следните мануални методи: постизометрична релаксация (ПИР); пресура върху тригерни точки; мекотъканни техники за мобилизация и кинезиотейпинг. Дадени са им указания за самостоятелно изпълнение на упражненията след обедната почивка и препоръки за предпазване от получаване на рецидиви в домашни условия.

Група В са със същата методика като при група А, допълнена с постизометрична релаксация (ПИР) и обработка на тригерни точки. Дадени са указания за самостоятелно изпълнение на упражненията след обедната почивка и препоръки за предпазване от получаване на рецидиви в домашни условия.

Получените резултатите са добре обработени. Те са онагледени чрез таблици и кореспондират с поставените задачи. Данните са анализирани коректно. Въз основа на получените резултати и обсъждането им са направени пет извода, които обективно отразяват представения фактически материал.

Авторефератът отговаря на изискванията за такъв тип разработки.

Заключение:

Дисертационният труд показва, че докторантката притежава задълбочени теоретични знания, работи прецизно и проявява способност за провеждане на самостоятелни и иновативни научни изследвания.

Представеният дисертационен труд, е оригинална разработка, която отговаря на минималните национални изисквания на ЗРАСРБ (налични над 30 точки от публикации в реферирани списания с научно рецензиране), на Правилника за неговото приложение и на Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Няма наличие на плагиатство.

Позволявам си да предложа на уважаемите членове на научното жури **Тамара Драган Аджийска** да присъди образователна и научна степен „доктор“, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт,

професионално направление 7.4 Обществено здраве, специалност
„Кинезитерапия“.

Гласувам с положителен вот!

07.03.2024 г.

гр. Благоевград

Изготвил рецензията:

(доц. Мариела Филипова, д-р)

Review

by Assoc. Mariela Filipova, Ph.D

about a dissertation on:

**"MEDICAL REHABILITATION IN PATIENTS WITH
CERVICOARTHRITIS"**

presented by: Tamara Dragan Ajiyska

**for awarding the educational and scientific degree "doctor" in the field of
higher education 7. Health care and sports,**

professional direction 7.4. "Public health"

with supervisor: Assoc. Daniela Popova, Ph.D

Biographical data: TAMARA DRAGAN ADJISKA graduated with a master's degree in 2019 from the "Medical University" - Pleven. Until now, she is employed as an assistant at the University "Gotse Delchev" Stip, Republic of North Macedonia, Faculty of Medical Sciences, Department of Physical Medicine and Rehabilitation

Relevance of the dissertation.

Osteoarthritis is a chronic disease of the musculoskeletal system in which degeneration of the affected tissues is observed.

This disease is characterized by the destruction of the articular cartilage, in which the formation of new tissue is observed at the edges of the bones and the tendon area. It has a progressive course and affects a significant part of people. These changes are part of the aging process of the body and, in particular, of the musculoskeletal system.

Given all this, I think that the topic of the presented dissertation is particularly relevant and interesting.

The present development is properly structured, presented in a volume of 172 pages. It also includes a bibliography totaling 162 literary sources, of which 32 are in Cyrillic. Authors are properly cited in the bibliography. The work is illustrated with 21 tables, 7 diagrams and reliable photographic material. There are 4 apps available.

The literature review has a volume of 62 pages and was developed in direct connection with the topic of the study. It is structured correctly, according to the requirements for this type of scientific work. The content includes several subsections, including characteristics, pathophysiology and specific traumatism, etc.

All this shows the correct scientific approach of the author to the studied problem and supports the derivation of a working thesis.

The goal and tasks of the doctoral work are formulated clearly and precisely, which ensures a systematized approach when conducting the research. The organization of the study and the contingent are well specified, and three groups were formed in the process of the study. The total number of examined patients was 106. The study was carried out for a period of 3 years (2013-2015) at the Recreation Center - Gotse Delchev University - Republic of North Macedonia. A total of 20 procedures were performed per patient.

The kinesitherapeutic complex was performed by all three groups, it included the same active exercises.

A performed kinesitherapy methodology, including therapeutic massage and analytical exercises. They were given instructions for independent performance of the exercises after the lunch break and recommendations for preventing relapses at home.

The program of group B includes: kinesitherapy methodology; to reduce pain, better relaxation of rigid muscles and improve joint mobility, classic massage is replaced by the following manual methods: postisometric relaxation (PIR); pressure on trigger points; soft tissue mobilization techniques and kinesio taping. They were given instructions for independent performance of the exercises after the lunch break and recommendations for preventing relapses at home.

Group B has the same methodology as in group A, supplemented with postisometric relaxation (PIR) and treatment of trigger points. Instructions are given for independent performance of the exercises after the lunch break and recommendations for preventing relapses at home.

The results obtained are well processed. They are shown in tables and correspond to the assigned tasks. The data has been analyzed correctly. Based on the obtained results and their discussion, five conclusions were drawn, which objectively reflect the factual material presented.

The abstract meets the requirements for this type of development.

Conclusion:

The dissertation shows that the doctoral student has in-depth theoretical knowledge, works precisely and shows an ability to conducting independent and innovative scientific research.

presented dissertation work is an original development that meets the minimum national requirements of Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria (available more than 30 points from publications in refereed journals with scientific review), the Regulations for its application and the Regulations for the development of the academic staff of the SWU “Neofit Rilski”. No plagiarism.

I take the liberty of proposing to the esteemed members of the scientific jury **Tamara Dragan Ajiyska** to award the educational and scientific degree "Doctor", field of higher education 7. Health care and sports, professional direction 7.4 Public health, specialty "Kinesitherapy".

I vote with a positive vote!

07.03.2024

Prepared the review:

Blagoevgrad city

Assoc. prof. Mariela Filipova, phd